

Nr 43.

Ankom till riksdagens kansli den 18 juni 1946 kl. 4 em.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående sambandet mellan socialpolitik och beskattning.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, I: 145 av herr *Elon Andersson* m. fl. och II: 251 av herr *Ohlin* m. fl., har hemställts, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av reglerna för skattefrihet och skattefria avdrag jämte därmed sammanhängande spörsmål, i syfte att åvägabrunga en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna, samt om framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kommer att föranleda».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 145.

I de ifrågavarande motionerna har framhållits, att de stora sociala reformer, som för närvarande planeras, oundvikligt komme att förläna ökad aktualitet åt sambandet mellan socialpolitik och beskattning. Två av tendenserna vid omarbetningen och utvidgningen av de försäkringsliknande sociala stödformerna vore därvid av särskild betydelse. När man eftersträvade, att förmånerna skulle bli stora nog att garantera en godtagbar levnadsstandard också hos de sämst ställda mottagarna, skulle detta syfte förfelas, om dessa mottagare finge sina förmåner i nämnvärd utsträckning beskurna genom beskattning. Och när man sökte inskränka användningen av behovs- eller inkomstprövning, räknade man med att den progressiva statliga inkomstskatten skulle återbörda en väsentlig del av de belopp, som utbetalades till bättre ställda mottagare. Den förra synpunkten — att icke beskära det nödvändiga — kunde enklast tillgodoses genom att förklara förmånerna skattefria. Så hade befolkningsutredningen konstruerat sitt huvudförslag om allmänna barnbidrag. Den senare punkten — att låta »skatte- returen» träda i behovsprövningens ställe — spelade en avsevärd roll i socialvårdskommitténs förslag till ny folkpensionslag. Där framhävdes nämligen, att merkostnaderna för höjda grundpensioner till betydlig del kunde väntas komma åter skattevägen. Därest den väntade nya pensionslagstiftningen komme att ansluta sig till kommittéförslaget, torde det få anses uteslutet,

att grundpensionerna skulle kunna förklaras skattefria, och det torde bliva svårt att knyta skattebefrielse direkt till tilläggspensionen eller bostadstillägget. Å andra sidan kunde den föreslagna reformen icke fylla sina syften för de sämst anställda pensionärernas del utan någon förändring i reglerna för den direkta beskattningen. Den mest framkomliga vägen syntes därvid vara en betydande höjning av de skattefria avdragen. Två olika vägar kunde således ifrågakomma för att nå en bättre samordning mellan socialpolitik och skattepolitik. I vissa fall syntes skattefrihet för en bidragsform vara en lämplig lösning, i andra fall torde en justering av de skattefria avdragen behöva övervägas om ett rejält och rättvist resultat skulle nås.

I de föreliggande motionerna har hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om en översyn av reglerna för skattefrihet och skattefria avdrag jämte därmed sammanhängande spörsmål i syfte att åvägabringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna.

Utskottet.

Utskottet får i anledning härav erinra om att någon fullt klarläggande definition på vad som är att hänföra till skattepliktig inkomst icke finnes i vår skattelagstiftning. I princip kan sägas, att en intäkt är skattepliktig, om den kan hänföras till viss förvärvskälla, samt att intäkten är skattefri, om detta ej är fallet. Sistnämnda regel föranleder emellertid ofta tveksamhet vid tillämpningen. Vad särskilt angår de olika slagen av förmåner av socialvårds karaktär torde det förhålla sig så, att frågan om deras skatterättsliga behandling i regel icke varit hänskjuten till skattedomstolarnas bedömning. Det läro för denskull kunna antagas, att beträffande sådana förmåner, vilkas skatterättsliga natur icke blivit fastställd i de högre instanserna, tillämpningen i nu ifrågavarande hänseende på olika håll i landet ej skett efter enhetliga grunder.

Om oklarheten rörande den skatterättsliga naturen av de förmåner, varom här är fråga, redan för närvarande medfört olägenheter, får detta spörsmål, såsom motionärerna yttrat, än större betydelse vid den utveckling på socialvårdens område, som nu förestår. Genom utvidgningen av de sociala stödformerna komma dessa att erhålla en väsentligt större vikt än tidigare. Med hänsyn till beskattningens tyngd torde det även vara påkallat, att avvägningen av förmånernas storlek sker med beaktande av om desamma skola vara underkastade skatteplikt eller ej.

Frågan om grunderna för den statliga beskattningen av inkomst och förmögenhet är för närvarande under utredning inom 1945 års statsskatteberedning, vars förslag väntas komma att avlämnas under innevarande år. Utskottet anser sannolikt, att vid en reform av den statliga beskattningen en höjning av Ortsavdragen för makar och för ensamstående kan komma att äga rum. Om så sker, skulle måhända ifrågavarande förmåner i många fall av denna anledning icke bliva beskattade.

Enligt utskottets mening torde emellertid det föreliggande spörsmålet icke helt kunna lösas genom en höjning av Ortsavdragen. Även efter en sådan höjning skulle oklarheten i principiellt hänseende fortfarande kvarstå. Det torde

därjämte få anses önskvärt, att frågan om förmånernas skatterättsliga natur uppmärksammas i samband med det nu pågående reformarbetet på socialvårdens område, så att en riktig avvägning av förmånernas storlek med hänsyn tagen till huruvida förmånerna skola beskattas eller icke skall kunna ske. På grund härav har utskottet — trots att de största olägenheterna av den nuvarande ordningen måhända kunna komma att undanröjas genom en höjning av ortsavdragen — ansett sig böra i anledning av de ifrågavarande motionerna föreslå skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om en översyn av reglerna om skattefrihet för vissa slag av intäkter i syfte att åvägbringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I:145 av herr Elon Andersson m. fl. och II:251 av herr Ohlin m. fl. angående sambandet mellan socialpolitik och beskattning i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av vad i detta betänkande anförts låta verkställa en översyn av reglerna om skattefrihet för vissa slag av intäkter i syfte att åvägbringa en samordning mellan dessa regler och de sociala förmånerna.

Stockholm den 18 juni 1946.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande: se under betänkande nr 42.
